

รายงานวิจัย

อุบัติการณ์การเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ
ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง
ในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

Incidence of Needlestick
and Sharps Injuries and Blood and Body Fluid Exposures
In Nursing Students of Boromarajonani College of Nursing Phayao

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

พร บุญมี

กฤตพัทธ์ ฝึกฝน

พงศ์พัชรา พรหมเผ่า

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2555

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วิยะดา รัตนสุวรรณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ที่ได้ให้ความกรุณาในการสนับสนุนทุนวิจัย ตลอดจนการสนับสนุนปัจจัยอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัย จนสำเร็จไปด้วยดี และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัย ทั้งให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อคุณภาพงานวิจัย

ขอขอบคุณ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 18 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้ระบุนามในที่นี้ ที่ทำให้งานวิจัย สำเร็จลงได้ด้วยดี

พร บุญมีและคณะ

2555

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

พะเยา

อุบัติการณ์การเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง
ในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

พร บุญมี พย.ม.*กฤตพัทธ์ ผี๊กฝน Ph.D.**พงศ์พัชรา พรหมเผ่า พย.ม.*

บทคัดย่อ

การเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและสัมผัสสารคัดหลั่งขณะปฏิบัติงาน มีโอกาสเกิดขึ้นได้บ่อยในบุคลากรสาธารณสุข โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาพยาบาล แต่รายงานการเกิดอุบัติการณ์การถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและสัมผัสสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาลยังไม่แพร่หลาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุบัติเหตุ กิจกรรมการพยาบาลที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง และการปฏิบัติของนักศึกษาหลังถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 129 คน เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบบันทึกอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทางสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.60 อายุเฉลี่ย 23.40 ปี ร้อยละ 34.88 เคยได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดหรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งระหว่างการฝึกปฏิบัติในปีที่ 2-4 อุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดในโรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 51.10 โดยแบ่งเป็นการถูกของแหลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยทิ่มตำร้อยละ 66.70 เป็นเข็มฉีดยาร้อยละ 62.20 และเกิดอุบัติเหตุขึ้นขณะที่กำลังใช้ของมีคม ร้อยละ 33.30 เกิดอุบัติเหตุขณะปลดเข็มถอดอุปกรณ์ ร้อยละ 24.40 เกิดอุบัติเหตุขณะดูดเสมหะด้วยเครื่องดูดเสมหะร้อยละ 24.40 และร้อยละ 15.60 เกิดอุบัติเหตุเมื่อสวมปลอกเข็มกลับ อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดคือที่นิ้วมือ ร้อยละ 86.70 ขณะเกิดอุบัติเหตุไม่ได้สวมเครื่องป้องกันร้อยละ 55.60 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.10 ไม่ได้รายงานการเกิดอุบัติเหตุให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ไม่ทราบผลเลือดผู้ป่วยร้อยละ 48.89 และไม่ได้รับการตรวจเลือดหลังได้รับอุบัติเหตุ ร้อยละ 86.70 และได้รับยาต้านไวรัส เอชไอวีร้อยละ 6.70

สถาบันการศึกษาพยาบาลและแหล่งฝึกภาคปฏิบัติควรจัดทำหรือเผยแพร่แนวทางการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงาน และขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อได้รับอุบัติเหตุจากเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่ง เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ และความปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: อุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด การสัมผัสสารคัดหลั่ง นักศึกษาพยาบาล

พะเยา

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา จังหวัดพะเยา

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา จังหวัดพะเยา

**Incidence of Needlestick and Sharps Injuries and Blood and Body Fluid Exposures
In Nursing Students of Boromarajonani College of Nursing Phayao**

Phorn Boonmee, RN, MNS*

Krittapat Fukfon, RN, Ph.D.**

Pongpatchara Prompao, RN, MNS *

Incidence of needlestick and sharps injuries, and blood and body fluid exposures have been commonly found in healthcare workers, particularly in nursing students. There were, however, few studies focused on the incidence of needlestick and sharp injuries, and blood and body fluid exposures among nursing students. This study aimed to describe the incidence of accidents, nursing procedures inducing needlestick, sharp injuries, and blood and body fluid exposures in nursing students and to study nursing students actions after they experienced needlestick injuries or sharp injuries or blood and body fluid exposures. There were 129 forth-year nursing students of Boromarajonani College of Nursing Phayao participated the study. The data collection was done by using a questionnaire modified from the Accident Records and Reports of Healthcare Personnel, Ministry of Public Health, Thailand.

The results showed that the majority of sample was female 87.60 percent, mean age 23.40 years, and 34.88 percent reported they got needlestick or sharp injuries, or blood and body fluid exposures during clinical practice from the second to the fourth year of study. Most accidents were found in general hospitals which consisted of contaminated sharp injuries 66.70 percent and 62.2 percent were needlestick injuries. The study also revealed that the common accidents were happened while the participants were using sharps, disposing needles, suctioning, and recapping contaminated needles, respectively. Fingers, 86.70 percent, were the most affected organ from injuries. The participants notified they did not use protective devices, 55.60 percent, when they were experiencing accidents and 51.10 percent did not report the accidents to any relevant persons, 48.89 percent of participants did not know patients' blood results and 86.70 percent did not check their blood after having accidents. There was only 6.70 percent of participants received antiretroviral treatments after getting accidents.

Nursing institutions and training hospitals should develop or distribute a practice guideline for accident prevention during clinical practice. In addition, an implementation of clinical procedures after getting needlestick or sharp injuries or blood and body fluid exposures should be encouraged in order to promote safety and infection control prevention for nursing students.

Keyword: Needlestick injury, sharp injury, blood and body fluid exposures, nursing students

ความเป็นมาความสำคัญของปัญหา

บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในสถานบริการเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการบาดเจ็บจากการถูกเข็มทิ่มตำและของมีคมบาดมากกว่ากลุ่มบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ และมีความเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อที่สามารถผ่านทางเลือด และสารคัดหลั่งที่สำคัญ คือ เชื้อไวรัสตับอักเสบบี ไวรัสตับอักเสบบี และไวรัสเอชไอวี¹⁻² นักศึกษาพยาบาลถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงเนื่องจาก ยังมีทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลน้อย แม้ว่าจะได้ผ่านการเรียนภาคทฤษฎีและมีการเตรียมตัวในห้องปฏิบัติการจำลองก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการจริงบนหอผู้ป่วยแล้วก็ตาม นักศึกษาพยาบาลที่ประสบอุบัติเหตุถูกของมีคมทิ่มตำจะมีความรู้สึกทุกข์ทรมานจากเหตุการณ์นานมากกว่า 12 เดือน นับหลังจากที่ได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน³ การสำรวจในนักศึกษาพยาบาล จำนวน 274 คน ของประเทศออสเตรเลีย พบว่านักศึกษาพยาบาลร้อยละ 13.9 เคยถูกเข็มทิ่มตำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักมาจากการใช้เข็มฉีดยาที่ติดกับกระบอกฉีดยา เศษแก้วและจากเข็มที่ติดกับกระบอกฉีดยาอินซูลิน โดยเป็นวัสดุที่ผ่านการใช้กับผู้ป่วยแล้วถึงร้อยละ 15.8 แต่ทั้งนี้พบว่านักศึกษาพยาบาลร้อยละ 39.5 ไม่ได้รายงานการเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ โดยให้เหตุผลที่ไม่รายงานเนื่องจากเป็นเข็มที่ยังไม่ผ่านการใช้กับผู้ป่วย⁴ เช่นเดียวกับนักศึกษาพยาบาลในประเทศตุรกีที่พบว่า มีนักศึกษาพยาบาลได้รับบาดเจ็บจากการถูกเข็มทิ่มตำและของมีคมบาดร้อยละ 19.40 ในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา โดยที่ไม่มีการรายงานอุบัติการณ์ถึงร้อยละ 68.30 และนักศึกษาพยาบาลร้อยละ 43.5 ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสตับอักเสบบี⁵

ในประเทศไทยมีการศึกษาอุบัติการณ์การถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดในนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสวรรค์ จำนวน 240 คน ผลการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดจำนวน 110 คน โดยนักศึกษาพยาบาลส่วนหนึ่งถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดมากกว่า 1 ครั้ง รวมเป็นการเกิดถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดทั้งหมด 143 ครั้ง คิดเป็นอุบัติการณ์เท่ากับ 59.58 ครั้ง / นักศึกษาพยาบาล 100 คน / 8 เดือน ซึ่งอุบัติเหตุที่เกิดในนักศึกษาพยาบาลส่วนมากเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และสาเหตุเกิดจากเข็มหรือของมีคมที่เป็นเลือดผู้ป่วยร้อยละ 40.56 อวัยวะที่ได้รับอุบัติเหตุมากที่สุดคือ มือ ร้อยละ 99.30 กิจกรรมการพยาบาลที่ทำให้ให้นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดส่วนมากคือการฉีดยา ร้อยละ 45.45 หลังเกิดอุบัติเหตุ นักศึกษาพยาบาลไม่ได้รายงานผู้ใดเลยถึงร้อยละ 84.62 และหลังเกิดอุบัติเหตุไม่มีนักศึกษาไปรับคำปรึกษา⁶ นอกจากนี้ การศึกษา ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ในขณะที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ชั้นปีที่ 3 และ 4 ประจำปีการศึกษา 2545 จำนวน 246 ราย พบว่าในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างมีประวัติเคยได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มตำหรือของมีคมบาดร้อยละ 31 เคยสัมผัสเลือดหรือสารคัดหลั่งร้อยละ 24.30 ทั้งที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ตามหลักการป้องกันการติดเชื้อในระดับสูง มีทัศนคติและมีการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อในระดับดี⁷ การไม่รายงานการเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล เป็นปัญหาสำคัญ ทั้งที่การเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด หรือการสัมผัสสารคัดหลั่งมีโอกาทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อไวรัสตับอักเสบบีชนิดบี

ซี และเชื้อไวรัสเอชไอวี ได้สูงถึงร้อยละ 22, 1.8 และ 0.3 ตามลำดับในประเทศไทยมีการศึกษาการได้รับภูมิคุ้มกันป้องกันการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบนชนิดบี ในกลุ่มบุคลากรทางสุขภาพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีเจ้าหน้าที่เพียงร้อยละ 49.1 ใน 1,005 คนที่ได้รับการฉีดวัคซีนครบ 3 เข็ม และในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงยังไม่พบการศึกษาการได้รับวัคซีนเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ประกอบกับยังไม่มียุทธศาสตร์การให้ภูมิคุ้มกันแก่นักศึกษาพยาบาลเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสจากการปฏิบัติงาน ดังนั้นการส่งเสริมการใช้แนวทางการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจหลักด้านการผลิตบัณฑิตพยาบาลตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีอัตราการติดเชื้อเอชไอวีสูงแต่ยังไม่เคยมีการศึกษาถึงอุบัติการณ์ความเสี่ยง การถูกเข็มทิ่มตำ การถูกของมีคมบาดหรือถูกสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยจึงศึกษาในเรื่องดังกล่าว ผลการศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนป้องกันการถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาล และร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการให้ความรู้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเสนอผู้บริหารให้ทราบถึงขนาดปัญหาและให้การสนับสนุนในการป้องกันการถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุบัติการณ์การเกิดอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4
2. เพื่อศึกษากิจกรรมการพยาบาลที่เป็นเหตุให้นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลหลังเกิดอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้ข้อมูลมาโดยการสอบถามการถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติมาตั้งแต่ชั้นปีที่ 2

ประโยชน์ในการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนป้องกันการถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาล
2. ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการให้ความรู้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3. เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับเสนอ ผู้บริหารวิทยาลัยให้ทราบถึงขนาดปัญหาและให้การสนับสนุน ในการป้องกันการถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง ตลอดจนการจัดทำมาตรการการ ป้องกันการติดเชื้อเบื้องต้น (primary prevention) ในนักศึกษาพยาบาลต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2553 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา จำนวน 129 คน ระยะเวลาที่ศึกษา ช่วง เดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ.2554

คำจำกัดความในการวิจัย

การถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และการสัมผัสสารคัดหลั่ง จากการฝึกปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ นักศึกษาพยาบาลรายงานตนเอง ได้รับความบาดแผลหรือรอยฉีก สัมผัสสารคัดหลั่ง ซึ่งเกิดจาก เข็มทิ่มตำ ของ มีคม และสารคัดหลั่งเนื่องจากการฝึกปฏิบัติงานในกิจกรรมการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับเข็ม ของมีคม สารคัด หลั่ง โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์ ก่อนการปฏิบัติ ระหว่างการปฏิบัติและหลังการปฏิบัติกิจกรรมการ พยาบาล

เข็ม หมายถึง วัสดุที่เป็นแท่ง โลหะ มีปลายด้านหนึ่งแหลมคม สามารถใช้แทงทะลุผ่านผิวหนัง เพื่อให้สารเหลวหรือยา หรือดูดสารเหลวออกจากร่างกาย ตลอดจนใช้ในการเย็บแผล ได้แก่ เข็ม เจาะเลือด ฉีด ยา เย็บแผล ให้สารเหลวทางหลอดเลือด เจาะเลือด เจาะหลัง เจาะปอด เป็นต้น

ของมีคม หมายถึง อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีความคม รวมทั้งอุปกรณ์ที่ทำจากแก้ว เกิดการแตก สามารถให้เกิดบาดแผลและรอยฉีกที่ผิวหนังได้

สารคัดหลั่ง หมายถึง สิ่งคัดหลั่งที่เป็นของเหลว จากตัวผู้ป่วย ได้แก่ เลือด เสมหะ หนอง น้ำเหลือง และสารเหลวอื่น ๆ จากตัวผู้ป่วย

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 18 ปีการศึกษา 2553วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนีพะเยา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการ เกิดอุบัติเหตุ การถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งกิจกรรมการพยาบาลที่ทำให้ นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งและการปฏิบัติของนักศึกษา พยาบาลหลังถูกการเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งในนักศึกษาพยาบาล ศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2553 รุ่นที่ 18 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา ระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่ กุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ.2554

ลักษณะของประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 18 จำนวน 129 คนซึ่งผ่านการเรียน การสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมาแล้วในทุกรายวิชา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบบันทึกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยดัดแปลงมาจากแบบบันทึกอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทางสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข แบบบันทึกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยเพศ อายุ ประวัติการได้รับอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ หรือของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการได้รับอุบัติเหตุและการปฏิบัติ ประกอบด้วย ประเภทแหล่งฝึกปฏิบัติ ลักษณะอุบัติเหตุ ลักษณะงานที่ปฏิบัติและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น ตำแหน่งอวัยวะที่เกิดอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาล การใช้เครื่องป้องกัน อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกัน การแจ้งอาจารย์นเทศ การทราบผลเลือดของผู้ป่วย การได้รับการปฏิบัติภายหลังเกิดอุบัติเหตุ การได้รับยาต้านไวรัส และส่วนที่ 3 เป็นคำถามเปิด ถามถึงความรู้สึกเมื่อได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมและสัมผัสสารคัดหลั่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกไปหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบ หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นได้นำไปทดลองเก็บข้อมูล จากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของเครื่องมือวิจัย และนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยพบกลุ่มตัวอย่างที่ห้องเรียนซึ่งมีความเป็นส่วนตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ให้เวลาในการตอบแบบบันทึก ประมาณ 1 ชั่วโมง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลหากไม่ครบถ้วน ขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบจนครบถ้วนทุกข้อ ได้แบบบันทึกที่สมบูรณ์จำนวน 129 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองการพิทักษ์สิทธิการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ขณะเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยขอขมาขานวาทิตถุประสงค์ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย 1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 87.60 โดยมีอายุเฉลี่ย 23.40 ปี (SD = 2.33) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.88 เคยได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่ม ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งดังตารางที่ 1

พะเยา

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4(N=129)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	12.40
หญิง	113	87.60
อายุเฉลี่ย (23.40 ปี, SD = 2.33)		
ประวัติการได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่ม ของมีคมบาดและสัมผัสสารคัดหลั่ง		
เคย	45	34.88
ไม่เคย	84	65.12

2. ลักษณะกิจกรรมการพยาบาลที่เป็นเหตุให้นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนถูกของแหลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยทิ่มตำหรือบาดร้อยละ 66.70 ประเภทของแหลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยทิ่มตำหรือบาด ส่วนใหญ่เป็นเข็มร้อยละ 62.20อุบัติเหตุเกิดขึ้นขณะใช้ของมีคมร้อยละ 33.30 รองลงมาคือ ขณะปลดเข็ม ถอดอุปกรณ์ ร้อยละ 24.40 ขณะดูดเสมหะด้วยเครื่องดูดเสมหะ ร้อยละ 24.40 และขณะสวมปลอกเข็มกลับคืน ร้อยละ 15.60 สถานที่เกิดอุบัติเหตุ เกิดขึ้นในโรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 51.10 รองลงมาคือ โรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 33.30 (ตารางที่ 2) ตำแหน่งอวัยวะที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือนิ้วมือ ร้อยละ 86.70 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.60 ไม่ได้สวมเครื่องป้องกันขณะเกิดอุบัติเหตุและการใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกัน ส่วนใหญ่ใส่ถุงมือ 2 ข้างร้อยละ 64.40 และไม่ได้ใช้อุปกรณ์ป้องกันร้อยละ 24.40 (ตารางที่ 3)

พะเยา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

พะเยา

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ การได้รับอุบัติเหตุจากการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม ลักษณะของอุบัติเหตุ ประเภทของแผลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยที่มด้าหรือบาด ลักษณะงานที่ปฏิบัติและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น และสถานที่เกิดอุบัติเหตุ

ข้อมูลการได้รับอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะของอุบัติเหตุ *		
ถูกของแหลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยที่มด้าหรือบาด	30	66.70
ผิวหนังที่มีบาดแผล สัมผัสถูกเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วย	6	13.30
เชื่อบุดา เนื้อเยื่ออ่อน สัมผัสถูกเลือดหรือสารคัดหลั่ง	6	13.30
อื่น ๆ	10	22.20
2. ประเภทของแหลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยที่มด้าหรือบาด *		
เข็ม	28	62.20
มีด	2	4.40
แก้ว	5	11.10
อื่น ๆ	10	22.20
3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น *		
ขณะกำลังใช้	15	33.30
หลังใช้ก่อนทิ้ง	6	13.30
ขณะปลดเข็ม/ถอดอุปกรณ์	11	24.40
ก่อนใช้ของมีคม	2	4.40
ขณะดูดเสมหะด้วยเครื่องดูดเสมหะ	11	24.40
สวมปลอกเข็มกลับคืน	7	15.60
4. สถานที่ฝึกปฏิบัติงานที่เกิดอุบัติเหตุ		
โรงพยาบาลศูนย์	3	6.70
โรงพยาบาลทั่วไป	23	51.10
โรงพยาบาลชุมชน	15	33.30
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	4	8.90

* ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ

พะเยา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ การได้รับอุบัติเหตุจากการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตามตำแหน่งอวัยวะที่เกิดอุบัติเหตุ การสวมเครื่องป้องกันขณะเกิดอุบัติเหตุและการใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกัน

ข้อมูลการได้รับอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งอวัยวะที่เกิดอุบัติเหตุ *		
นิ้วมือ	39	86.70
ตา	2	4.40
ข้อศอก	1	2.20
แขน	1	2.20
ใบหน้า	1	2.20
ผิวหนัง	1	2.20
2. การสวมเครื่องป้องกันขณะเกิดอุบัติเหตุ		
ไม่ได้สวมเครื่องป้องกัน	25	55.60
สวมเครื่องป้องกัน	16	35.50
สวมเครื่องป้องกันแต่ไม่ครบ/ไม่เหมาะสม	4	8.90
3. การใช้อุปกรณ์เครื่องป้องกัน *		
ถุงมือ 2 ข้าง	29	64.40
ผ้าปิดปากและจมูก	14	31.10
เสื้อคลุม	4	8.90
ถุงมือข้างเดียว	3	6.70
แว่นตา	3	6.70
หน้ากาก	2	4.40
รองเท้านิรภัย	1	2.20
ไม่ได้ใช้	11	24.40

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

พะเยา

3. การปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับอุบัติเหตุ การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.10 ไม่ได้แจ้งให้อาจารย์ทราบภายหลังเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 48.89 ไม่ทราบผลเลือดผู้ป่วย และไม่ได้รับการตรวจเลือดหลังได้รับอุบัติเหตุ ร้อยละ 86.70 และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 6.70 ที่ได้รับประทานยาต้านไวรัส (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ การได้รับอุบัติเหตุจากการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตาม การรายงานอุบัติเหตุ การทราบผลเลือดผู้ป่วย การตรวจเลือดหลังได้รับอุบัติเหตุ และการได้รับประทานยาต้านไวรัส

ข้อมูลการได้รับอุบัติเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรายงานอุบัติเหตุ		
ไม่ได้รายงาน	23	51.10
ได้รายงาน	22	48.90
2. การทราบผลเลือดผู้ป่วย		
ผลเลือดบวก	3	6.67
ผลเลือดลบ	13	28.89
ไม่ทราบ	22	48.89
ไม่ได้ตรวจ	7	15.55
3. ได้รับการตรวจเลือดหลังได้รับอุบัติเหตุ		
ไม่ได้รับการตรวจ	39	86.70
ได้รับการตรวจ	6	13.30
4. การได้รับประทานยาต้านไวรัส		
ไม่ได้รับ	42	93.30
ได้รับ	3	6.70

อภิปรายผล

1. การเกิดอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง จากผลการวิจัย นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เคยมีประวัติการได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งถึงร้อยละ 34.88 (ตารางที่ 1) สอดคล้องกับรายงานการเกิดอุบัติเหตุถูกเข็มตำหรือของมีคมบาดในนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลร้อยละ 31 เคยถูกของมีคมทิ่มตำ และร้อยละ 24.30 เคยสัมผัสเลือดหรือสารคัดหลั่ง² และในประเทศจีน ที่พบว่าการเกิดอุบัติเหตุการถูกเข็มทิ่มตำในนักศึกษาพยาบาลมีประมาณร้อยละ 26.05-32 ในขณะที่ประเทศไต้หวันมีรายงานอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลสูงถึงร้อยละ 50.1-61.9 และมีรายงานการเกิดอุบัติเหตุไม่ถึง

ร้อยละ 20 ในประเทศกลุ่มทวีปออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกา' ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมาตรฐานการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าประเทศในทวีปเอเชีย

2. กิจกรรมการพยาบาลที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของอุบัติเหตุส่วนใหญ่ถูกของแหลมคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยทิ่มตำหรือของมีคมบาดประเภทของแหลมมีคมที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยทิ่มตำหรือบาดส่วนใหญ่เป็นเข็มลักษณะงานที่ปฏิบัติและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่กำลังใช้ของมีคมตำแหน่งอวัยวะที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือที่นิ้วมือ (ตารางที่ 2 และ 3) สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย พบว่าลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุในนักศึกษาพยาบาลมาจากการใช้เข็มฉีดยาที่ติดกับกระบอกฉีดยาโดยที่ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่ยังไม่ใช้กับผู้ป่วย⁴ อภิปรายได้ว่าอาจเนื่องมาจากนักศึกษาพยาบาลยังมีประสบการณ์และทักษะทางคลินิกที่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามยังพบว่าการเกิดอุบัติเหตุการถูกเข็มทิ่มตำและของมีคมบาด ยังสัมพันธ์กับความถี่ของการปฏิบัติกิจกรรมแต่ความรุนแรงที่เกิดจะเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์และวิธีการปฏิบัติ เช่น ประเภทของเข็ม ผลผลิตภัณฑ์ของหลอดยาที่ใช้ การฝีกอบรมที่ไม่เพียงพอ โดยพบว่าการบาดเจ็บจะพบในนักศึกษาพยาบาลที่เพิ่งขึ้นฝึกปฏิบัติ¹⁰ นอกจากนี้นักศึกษาพยาบาลมีพื้นฐานความรู้และความตระหนักต่อความเสี่ยงที่ยังไม่เพียงพอ ในการกระทำกิจกรรมการพยาบาลที่ฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อและเข้าใต้ผิวหนัง¹¹ และนักศึกษาพยาบาลยังรับรู้ว่าการศึกษาและโรงพยาบาลจะให้การดูแลความปลอดภัยให้ได้¹² และยังเกี่ยวข้องกับการดูแล ควบคุมจากผู้ดูแลที่ไม่เพียงพอและพบว่าร้อยละ 42.5 ของการเข็มทิ่มตำในนักศึกษาพยาบาลเกิดขึ้นขณะที่นักศึกษาปฏิบัติงานตามลำพัง¹³ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ยังเกี่ยวข้องกับความเหนื่อยล้า การพักผ่อนที่ไม่เพียงพอของนักศึกษาพยาบาล และมักเกิดอุบัติเหตุขณะที่ถอดเข็มและเอาเม็ดออกจากด้ามเข็ม¹⁰ และผลการวิจัยพบว่าขณะเกิดอุบัติเหตุในนักศึกษาพยาบาลไม่ได้สวมเครื่องป้องกัน ร้อยละ 55.60 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาลยังไม่ตระหนักถึงการใช้เครื่องป้องกันจึงจำเป็นที่วิทยาลัยต้องให้ความสำคัญในการให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และการฝีกทักษะของการใช้เครื่องป้องกันชนิดต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการกำหนดเป็นนโยบายให้ปฏิบัติการให้ความรู้ การฝีกอบรมการจัดสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกัน การใช้หลักการทางด้านวิศวกรรม และการบริหารจัดการ พบว่าการใช้วิธีการต่างๆ ดังกล่าวช่วยลดอุบัติการณ์ถูกเข็มตำและของมีคมบาดในบุคลากรทางการแพทย์ลงได้¹⁴

การเกิดอุบัติเหตุพบวาสถานที่ฝีกปฏิบัติงานที่เกิดอุบัติเหตุ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 51.10 รองลงคือ โรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 33.30 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา มีแหล่งฝีกหลักภายในจังหวัดพะเยาซึ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไป และการฝีกปฏิบัติในชั้นปีแรก นักศึกษาจะได้ฝีกปฏิบัติที่โรงพยาบาลทั่วไป ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำ หรือสัมผัสสารคัดหลั่งในห้องปฏิบัติการ และในโรงพยาบาลที่ฝีกปฏิบัติ⁴ และมีการศึกษาพบว่าในแผนกศัลยกรรมและแผนกอายุกรรม เป็นแผนกหรือพื้นที่มีการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด¹⁰ สถานที่เกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำส่วนใหญ่เกิดในแผนกกุมารเวชกรรม และแผนกสูติรีเวชกรรม ร้อยละ 20.98⁶ สถานที่นักศึกษาพยาบาลถูกเข็มทิ่มตำและของมีคมบาดโดยทั่วไป พบได้ทั้ง

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

พะเยา

แผนก นรีเวช กุมารเวช และแผนกผู้ป่วยมะเร็ง¹⁰ และมีอุบัติเหตุนานมากที่เกิดขึ้นในแผนกผู้ป่วยใน¹⁵ และการเกิดอุบัติเหตุยังพบว่าในพื้นที่นอกเขตโรงพยาบาลคือห้องปฏิบัติการในสถาบันการศึกษาซึ่งเกิดขึ้นขณะนักศึกษาฝึกปฏิบัติกับสถานการณ์ที่ถูกทดสอบพบว่าได้ถึงร้อยละ 54¹¹

3. การปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลหลังถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาดและการสัมผัสสารคัดหลั่ง พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ไม่ได้แจ้งหรือเขียนรายงานให้อาจารย์นิเทศทราบภายหลังเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครสวรรค์ ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลร้อยละ 84.62 ไม่ได้เขียนรายงานเมื่อได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำ⁶ ทั้งที่ระหว่างฝึกปฏิบัติงานนักศึกษาทุกคนจะได้รับการดูแลและติดตามอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์นิเทศ สาเหตุของการไม่รายงาน เนื่องจากเป็นเข็มหรือของมีคมที่ไม่เคยใช้กับผู้ป่วยและคิดว่าไม่ได้รับอันตราย ดังการศึกษาของ Smith และ Leggat (2009)¹¹ พบว่าเหตุผลที่พยาบาลไม่รายงานเหตุการณ์การเกิดอุบัติเหตุเข็มทิ่มตำเพราะคิดว่าเป็นเข็มที่ยังไม่ได้ใช้และรับรู้ว่าได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย และเข็มไม่ได้ติดเชื้อ รู้สึกลำบากใจและกังวลกับสิ่งยุ่งยากที่เกิดขึ้นตามมาถ้าได้รายงาน ไม่ตระหนักต่อการรายงาน นอกจากนี้พยาบาลไม่รู้ว่าตนเองจะได้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาอย่างไร มีงานยุ่งมากและไม่ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีทักษะไม่ดี¹⁰ รู้สึกกังวลว่าจะมีผลต่อคะแนนการฝึกปฏิบัติ¹³ และการขาดการชื่นชม¹⁴ ซึ่งการปรับปรุงให้มีการรายงานเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากการได้ถูกเข็มทิ่มตำ ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ ต้องมีการดำเนินการและมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง ในนักศึกษาพยาบาลควรสอนให้นักศึกษาให้ความสำคัญต่อการรายงานเมื่อได้รับอุบัติเหตุถูกเข็มทิ่มตำรวมถึงการสอนให้ปฏิบัติกิจกรรมที่ถูกต้อง¹⁰ ซึ่งการให้นักศึกษาต้องรายงานเพราะจะเป็นหลักฐานเพื่อไปสู่การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาบางคนที่ไม่ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา และเน้นย้ำให้นักศึกษาต้องเขียนเหตุการณ์ที่เห็นถึงกระบวนการที่นักศึกษาปฏิบัติ¹⁵ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่ายังมีนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับอุบัติเหตุ ไม่ทราบผลเลือดผู้ป่วย ไม่ได้รับการตรวจเลือดหลังได้รับอุบัติเหตุ และไม่ได้รับประทานยาต้านไวรัสเอชไอวี ซึ่งสถาบันการศึกษาและแหล่งฝึกปฏิบัติควรมีการดำเนินการทบทวนแนวปฏิบัติเมื่อนักศึกษาได้รับอุบัติเหตุจากเข็มทิ่มตำหรือของมีคมบาด ให้มีความชัดเจน และสร้างความเข้าใจให้กับอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ทั้งนี้พยาบาลที่ได้รับอุบัติเหตุดังกล่าวมีโอกาสจะได้รับเชื้อจากผู้ป่วย เช่น เชื้อไวรัสตับอักเสบบี เชื้อไวรัสตับอักเสบบี และเชื้อไวรัสเอชไอวี ซึ่งพบว่าอุบัติการณ์การติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี เชื้อไวรัสตับอักเสบบี และเชื้อไวรัสเอชไอวี ในบุคลากรทางการแพทย์ภายหลังการสัมผัสทางผิวหนังจากผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 30, ร้อยละ 3 และร้อยละ 0.3 ตามลำดับ¹⁶ และในประเทศอังกฤษ พบว่าบุคลากรทางการแพทย์จำนวน 11 คนได้รับเชื้อไวรัสตับอักเสบบี และ จำนวน 5 คนที่ติดเชื้อเอชไอวี ภายหลังได้รับอุบัติเหตุจากถูกเข็มทิ่มตำ¹⁷

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาพยาบาล ควรมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาล ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริงที่ชัดเจนและเน้นย้ำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญและมีความตระหนักมากยิ่งขึ้น โดยจัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือปฏิบัติในการป้องกันการได้รับอุบัติเหตุจากเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่งและวิธีการปฏิบัติ

คนเมื่อได้รับอุบัติเหตุจากเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่งที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเน้นย้ำให้นักศึกษาทราบถึงอันตรายและการป้องกันการได้รับอุบัติเหตุจากเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่ง โดยเฉพาะขั้นตอนและกิจกรรมที่ทำให้เกิดเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่งเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจและเพิ่มความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับเข็มและของมีคม โดยให้มีการดำเนินการในทุกรายวิชาการพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาล และดำเนินการอย่างต่อเนื่องในนักศึกษาพยาบาลตั้งแต่ ชั้นปีที่ 2 ถึง 4

2. ทีมอาจารย์พยาบาลผู้รับผิดชอบ รายวิชาการพยาบาลพื้นฐานเทคนิคการพยาบาล ควรเพิ่มการทดสอบความรู้ ทักษะเฉพาะเรื่องการปฏิบัติการป้องกันการได้รับอุบัติเหตุ เข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่งและการวิธีการปฏิบัติตนเมื่อได้รับอุบัติเหตุ จากเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่ง

3. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลหรืออาจารย์พยาบาลผู้รับผิดชอบควรประสานกับผู้บริหารโรงพยาบาลแหล่งฝึกเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือระบบการช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับอุบัติเหตุ จากเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด และถูกสารคัดหลั่งขณะฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาล

4. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรกำหนดนโยบายให้มีการรายงานการเกิดอุบัติการณ์ถูกเข็มทิ่มตำ ของมีคมบาด หรือถูกสารคัดหลั่งอย่างจริงจัง โดยเน้นย้ำให้อาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลให้ความสำคัญ ในการเขียนรายงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และนำไปสู่การเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลังนักศึกษาพยาบาลได้รับอุบัติเหตุ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์เชิงลึกเพื่อค้นหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุระหว่างปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ต่อความสำคัญของการรายงานการเกิดอุบัติเหตุ

2. ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบหรือแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและการปฏิบัติเมื่อนักศึกษาพยาบาลประสบอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

3. พัฒนาวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจและเห็นความสำคัญของการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

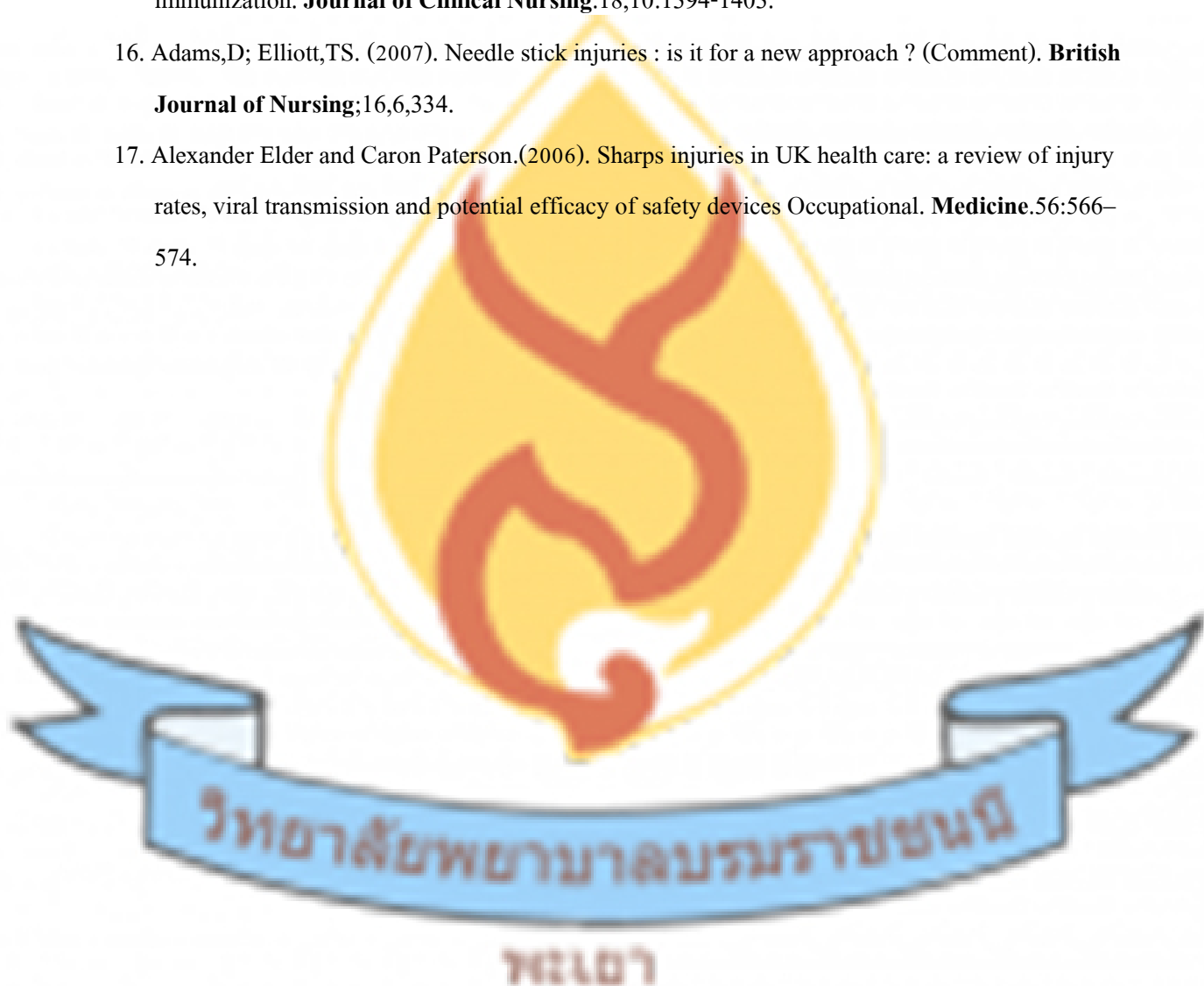
เอกสารอ้างอิง

1. อะเคื่อ อุนหละกะ.(2541). การป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข **Universal Precaution**, ใน :อะเคื่อ อุนหละกะ,บรรณาธิการ.การป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล.กรุงเทพมหานคร:เจ ซี. ซี.การพิมพ์ จำกัด. หน้า 137-146.
2. วราภรณ์ คงสุวรรณ ,บุศรา เอี้ยวสกุลและเขวรัตน์ มัชฌิม.(2547). “ความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ในขณะที่ฝึก

ปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์”
สงขลานครินทร์เวชสาร .ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 ม.ค.-มี.ค. 2547.หน้า 8.

3. Massaro,T;Cavone,D;Orlando,G;Rubono,M;Cicriello,M;MustiEM,G;Ital,M;LavErgoon.(2007).
Needlestick and Sharps injuries among nursing student: an emerging occupational risk. Jul-Sep;29, : 631-2.Available from :www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed
4. Smith,DR; Leggat,PA.(2005). Needlestick and sharps injuries among nursing students. **Journal advance Nursing.**Sep;51(5): 449-55.
5. Irmak,Z; Baybuga,MS.(2011). Needlestick and sharps injuries among Turkish nursing students. **International Journal Practice.**17:151-157.
6. คณิงสุข พุฒิสุทธิ.(2539). การถูกเข็มที่มตำหรือของมีคมบาดจากการให้การพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสวรรค์,บทคัดย่อ.[online]
library.pi.ac.th/dublin.php?ID=12280
7. Fazlollah,G; Mohammad, A; Hassan,EA; Shamsaddin,N; Ebrahim,H. (2009).Needle Stick/Sharp Injuries and Determination in Nursing Care Workers. **European Journal of Social Sciences.**Volume11, Number 2.
8. จีรนันท์ จันท์เมฆา. (2554). ความชุกและปัจจัยเสี่ยงของภาวะภูมิคุ้มกันไวรัสตับอักเสบบี ในบุคลากรทางการแพทย์ไทย. **ศรีนครินทร์เวชสาร.**26(2)
9. Hambridge,K.(2011).Needlestick and sharps injuries in the nursing student population.**Nursing standard.**25,27:38-45.
10. Yao,WX;Yang,B;Yao. (2010). Needlestick injuries among nursing student in China. **Nurse Education Today.**30,8:431-435.
11. Smith DR,Leggat PA. (2005). Needlestick and sharps injuries among nursing student. **Journal of Advanced Nursing.**51,5:449-455.
12. Shen, C;Jagger, J; Pearson, RD. (1999). Risk of needle stick and sharp object injuries among medical students. **American journal of infection Control.**27,5:435-437.
13. Petruccl,C; Alvaro,R;Cicolini,G ;Cerone,MP ;Laacia,L.(2009). Percutaneous and mucocutaneous exposures in nursing student : an Italian observation study. **Journal of Nursing Scholarship.** 41,4:337-343.
14. Elmiyeh,B;Whitaker,IS;James,ML;Chahal,CA;Galea,A; Alshafi, K. (2004). Needlestick injuries in the Nation Health Service : a culture of silience. **Journal of the Royal Society of Medicine.** 97,7:326-327.

15. Talas,MS.(2009). Occupational exposure to blood and body fluids among Turkish nursing student during clinical practice training : frequency of needlestick/sharp injuries and hepatitis B immunization. **Journal of Clinical Nursing**.18,10:1394-1403.
16. Adams,D; Elliott,TS. (2007). Needle stick injuries : is it for a new approach ? (Comment). **British Journal of Nursing**;16,6,334.
17. Alexander Elder and Caron Paterson.(2006). Sharps injuries in UK health care: a review of injury rates, viral transmission and potential efficacy of safety devices Occupational. **Medicine**.56:566–574.

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี
พะเยา

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-สกุล นางสาวพร บุญมี
 ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
 ประวัติการศึกษา ปี พ.ศ.2530 ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (เทียบเท่าปริญญาตรี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง
 ปี พ.ศ. 2535 ประกาศนียบัตรวิสัญญีพยาบาล โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ปี พ.ศ. 2544 พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ปี พ.ศ. 2548 นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
 สถานที่ปฏิบัติงาน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

2. ชื่อ-สกุล นายกฤตพัทธ์ ผีกฝน
 ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
 ประวัติการศึกษา ปี พ.ศ. 2540 พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล สวรรค์ประชารักษ์
 ปี พ.ศ.2544 พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยมหิดล
 ปี พ.ศ. 2553 PhD. (Nursing) university of Texas at Houston, USA.
 สถานที่ปฏิบัติงาน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

3. ชื่อ-สกุล นางสาว พงศ์พัชรา พรหมเผ่า
 ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
 ประวัติการศึกษา ปี พ.ศ. 2536 ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล พะเยา
 ปี พ.ศ. 2545 พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต(การพยาบาลด้านการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 สถานที่ปฏิบัติงาน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

พะเยา